

ISSN 0235 – 3490

АРХЕОЛОГІЯ

ПУБЛІКАЦІЇ АРХЕОЛОГІЧНИХ
МАТЕРІАЛІВ

НОВІ ВІДКРИТТЯ
І ЗНАХІДКИ

СТАТТІ

РЕЦЕНЗІЇ

ХРОНІКА

ПАМ'ЯТЬ

АРХЕОЛОГІЇ

ДИСКУСІЇ

АРХЕОЛОГІЯ

ЗА РУБЕЖЕМ

ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК

АРХЕОЛОГІЇ

3 • 2000

У журналі вміщено статті з проблем давньої історії та археології від первісності до середньовіччя, публікації нових матеріалів і результатів досліджень пам'яток на території України та за рубежом, біографічні матеріали, рецензії та хроніку.

Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

В журнале помещены статьи по проблемам древней истории и археологии от первобытности до средневековья, публикации новых материалов и результатов исследований памятников на территории Украины и за рубежом, биографические материалы, рецензии и хроника.

Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Адреса редакції

04210 Київ—210,
просп. Героїв Сталінграда, 12
Телефон 418-91-38

П. П. ТОЛОЧКО (головний редактор),

В. Д. БАРАН, К. П. БУНЯТЯН, І. С. ВІНОКУР,

М. І. ГЛАДКИХ, А. А. ЗАЛІЗНЯК,

В. М. ЗУБАР (відповідальний секретар),

С. Д. КРИЖИЦЬКИЙ (заступник головного редактора),

В. К. МІХЕЄВ, О. П. МОЦЯ,

В. Ю. МУРЗИН, В. В. ОТРОЩЕНКО,

В. Н. СТАНКО, Р. В. ТЕРПИЛОВСЬКИЙ,

Г. М. ТОЩЕВ, В. М. ЦИГИЛИК,

Є. В. ЧЕРНЕНКО

Друкується за постановою редакційної колегії журналу

Художній редактор
к. іст. наук М. М. Ієвлев

Технічний редактор
Т. М. Шендерович

Комп'ютерна верстка
О. М. Петрашенка

Здано до набору 25.12.2000. Підписано до друку 04.12.2000. Формат 70×108/16. Папір офсетний № 1. Гарнітура Таймс. Друк офсетний. Ум.-друк. арк. 13,65. Обл.-вид. арк. 15,23. Тираж 650 прим. Зам. 492.

Оригінал-макет виготовлено та тираж видруковано Спеціалізованою друкарнею наукових журналів при Президії НАН України, 01004 Київ, вул. Терещенківська, 4

АРХЕОЛОГІЯ

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
ЗАСНОВАНИЙ У БЕРЕЗНІ 1989 р.
ВИДАЄТЬСЯ ЩОКВАРТАЛЬНО

КИЇВ 3 • 2000

З М І С Т

Статті

- ЛАЗОРЕНКО А. В. Пивихинська культура Середнього Подніпров'я 3
ВЛАДИМИРОВ А. О. Інститути синедрів в Ольвії та проєдрів у Херсонесі Таврійському в римський період 11
ПІОРО І. С. Кримські готи в світлі історико-археологічних та етнологічних досліджень 18
ВАКУЛЕНКО Л. В. Витоки гончарного виробництва III—IV ст. н. с. у Східній Європі 28

Публікація археологічних матеріалів

- НЕЧИТАЙЛО А. Л., КОЗЮМЕНКО Є. В., ЖЕРЕБІЛОВ С. Є. Нові пам'ятки доби енеоліту на Дону 37
ЩЕРБАКОВА В. С. Бронзовые перстни-печати херсонесского производства II—III вв. н. э. 49
АРХІПОВА Є. І. Синтрон Софійського собору в Києві 56
МОЦЯ Б. О., ТОЛКАЧОВ Ю. І. Меджибізька фортеця 72
ЗУБАР В. М. Ще раз про римську військову присутність у Херсонесі в другій половині III — на зламі IV—V ст. 83

До історії стародавнього виробництва

- Від редколегії 98

БІДЗИЛЯ В. І., ПАНЬКОВ С. В. Залізодобувне виробництво на території України та Угорщини на рубежі I—II тис. н. е.	98
КРУПА Т. М. Застосування методів природничих наук при дослідженні текстилю IV ст. до н. е. — IV ст. н. е. (за матеріалами Криму)	112

Археологія за рубежем

МЕДВЕДЕВ А. П. К истолкованию феномена воронежских курганов скифского времени	123
---	-----

Пам'ять археології

РУСЯЄВА А. С., ЗУБАР В. М., ЗОЛОТАРЬОВ М. І. Життя, віддане науці	137
НІКІТІН В. І. Археологічна діяльність родини Аркасів	140

Нові відкриття і знахідки

ДИМИТРОВА-ЧУДИЛОВА Сесилия. Неизвестная надпись на монете Юстина I и Юстиниана I	145
БАБЕНКО Л. І. Біметалічне навершя скіфської доби	147
ГЕЙКО А. В. Городище раннього залізного віку поблизу с. Глинськ ...	149

Рецензії

ВИНОКУР І. С., МОЦЯ О. П. Писаренко Ю. Г. Велес-Волос в язичницькому світогляді Давньої Русі.— К.: Манускрипт, 1997.— 239 с..	154
БЕРЕЖИНСЬКИЙ В. Г. Измайлов И. Л. Вооружение и военное дело населения Волжской Булгарии X— начала XIII вв.— Казань — Магадан: Северо-восточный научный центр Дальневосточного отделения Российской Академии наук, 1997.— 212 с.	156

Хроніка

ВІДЕЙКО М. Ю. Археологія в Інтернеті. Пошук інформації	159
Наші автори	162
Список скорочень	163

СОДЕРЖАНИЕ

Статьи

ЛАЗОРЕНКО А. В. Пивихинская культура в Среднем Поднепровье	3
ВЛАДИМИРОВ А. А. Институты синедров в Ольвии и проедров в Херсонесе Таврическом в римский период	11
ПИОРО И. С. Крымские готы в свете историко-археологических и этнологических исследований	18
ВАКУЛЕНКО Л. В. Истоки гончарного производства III—IV ст. н. э. в Восточной Европе	28

Публикации археологических материалов

НЕЧИТАЙЛО А. Л., КОЗЮМЕНКО Е. В., ЖЕРЕБИЛОВ С. Е. Новые памятники эпохи энеолита на Дону	37
ЩЕРБАКОВА В. С. Бронзовые перстни-печати херсонесского производства II—III вв. н. э.	49
АРХИПОВА Е. И. Синтрон Софийского собора в Киеве	56
МОЦЯ Б. А., ТОЛКАЧЕВ Ю. И. Меджибожская крепость	72
ЗУБАРЬ В. М. Еще раз о римском военном присутствии в Херсонесе во второй половине III — на рубеже IV—V вв.	83

К истории древнего производства

От редколлегии	98
БИДЗИЛЯ В. И. , ПАНЬКОВ С. В. Железодобывающее производство на территории Украины и Венгрии на рубеже I—II тыс. н. э.	98
КРУПА Т. Н. Применение естественнонаучных методов при исследовании текстиля IV в. до н.э. — IV в. н. э. (на примере материалов Крыма)	112

Археология за рубежом

МЕДВЕДЕВ А. П. К истолкованию феномена воронежских курганов скифского времени	123
---	-----

Память археологии

РУСЯЕВА А. С., ЗУБАРЬ В. М., ЗОЛОТАРЕВ М. И. Жизнь, отданная науке	137
НИКИТИН В. И. Археологическая деятельность семьи Аркасов	140

Новые открытия и находки

ДИМИТРОВА-ЧУДИЛОВА Сесилия. Неизвестная надпись на монете Юстина I и Юстиниана I	145
БАБЕНКО Л. И. Биметаллическое навершие скифского эпохи	147
ГЕЙКО А. В. Городище раннего железного века близ с. Глинск	149

Рецензии

ВИНОКУР И. С., МОЦЯ А. П. Писаренко Ю. Г. Велес-Волос в язичницькому світогляді Давньої Русі.— К.: Манускрипт, 1997.— 239 с.	154
БЕРЕЖИНСКИЙ В. Г. Измайлов И. Л. Вооружение и военное дело населения Волжской Булгарии X — начала XIII вв.— Казань — Магадан: Северо-восточный научный центр Дальневосточного отделения Российской Академии наук, 1997.— 212 с.	156

Хроника

ВИДЕЙКО М. Ю. Археология в Интернете. Поиск информации	159
Наши авторы	162
Список сокращений	163